

Pedellen græmmedes, når der ødsledes med kridt

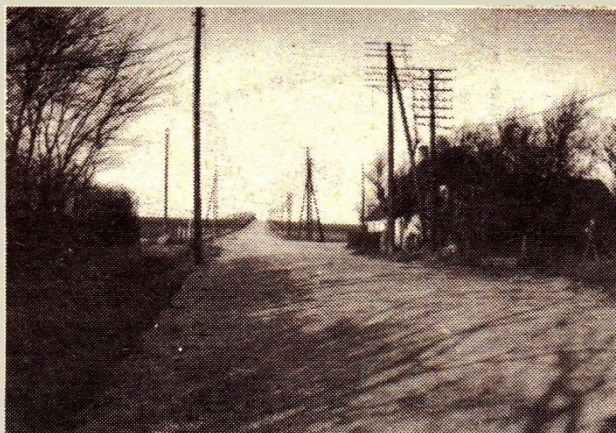
VEJEN AVIS TORSDAG DEN 2. FEBRUAR 1978

Vejen Avis sluttede for nylig en beretning fra »en gammel Vejen-dreng«. Vi har nu modtaget en beskrivelse af nyere dato, nemlig fra perioden mellem 1. og 2. verdenskrig. Brevskriveren ønsker at forblive anonym over for læserne.

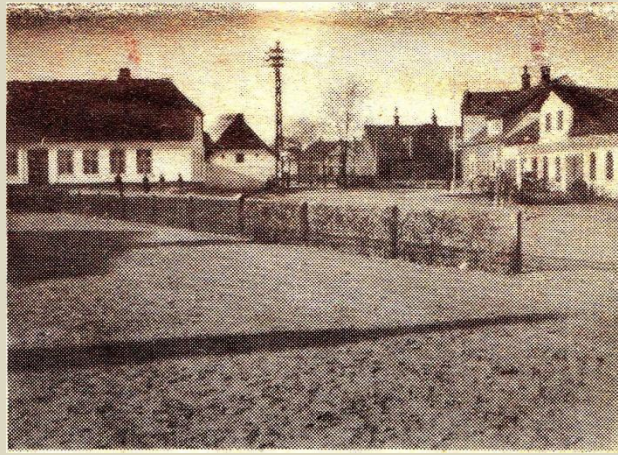
Selvom et og andet måske kunne berøre hændelser og personer lidt nært, er det jo ikke en domshandling med fordømmende ord, men bevaringsværdige kulturhistoriske facetter, der bør komme frem, så fremtidens historieforskere kan forklare vore efterkommere netop hvad skete under de givne forudsætninger.

Inspirationen for mig ledsages af nogle billeder, bl.a. et af farver Ravns hus. Årstallet for optagelsen kan stedfæstes ret nøje, thi dersom »Matrosen« i billedet er 4-5 år bliver årstallet for optagelsen 1929, måske 1930. Han står uhøfligt med ryggen mod »De gamles Hjem« og synes slet ikke at sanse de flotte røde brand- og kranbiler eller ambulancerne lige over for!

Nej, visionen med Falckstation på Præstegårdsjorden 40 år senere kan man vel ikke forlange på det alderstrin - selv hukommelsen om vejbelægningens art er væk, men mon ikke det har været en tjæret vej forbi farver Ravns hus og op ad Vestermarksbanken som et andet fotografi viser.

Borgergades brolægning holdt op lige omkring Præstestiens udmunding og markerede, at nu var man ude på landevejen igen efter at have passeret Bykroen og de øvrige forretninger og beboelser. Skolegade og over krydset: Læborgvej skal der selv i dag ikke megen fantasi til at genskabe! Telefonmasterne med de mange klokker, har været den store Kolding-Esbjerg-forbindelse, som omkring 1935 omsattes til jordkabel. Sågar med en helt speciel »kerne« i det tommetykke blykabel, beregnet for den danske Statsradiofonis direkte og uforstyrrede kontakt med studierne i provinsen. Masterne i den sydlige side har sikkert været Mads Hansens, d.v.s. Vejen Elektricitetsværks mangeårige bestyrer, som elektrificerede byen efter datidens normer og behov.

Knægten på billedet skulle få år senere tumle sig i leg på stilladserne på den første Falck-station i Torvegade, nu Lindegade, og i dag en del af installatør Ehlers virksomhed.

Under udarbejdelsen af manuskriptet er der sket forsinkelser. Inspirationen var stærk, men det ærgrede, at jeg ikke havde styr på negativerne til disse gamle, gulbrune amatørbilleder. Jeg vidste, at de var i behold »hjemme«.

Fotografering var ikke noget ualmindeligt, men amatørfotografering var! Vejen havde længst fotograf L. Poulsen, senere overtaget af fotograf Kock og fortsat i 1977 som fotografisk atelier ved efterfølger. Der var også fotograf, frk. Sofie Larsen (død 1977), en datter af Bakkely Skoles afholdte faktotum, Pedel Larsen, som måtte spørges til råds om økonomien var god nok til, at drenge eller piger kunne bevilliges et bad efter gymnastiktimerne over hans domæne, den store gymnastiksal, som vist endda havde balkon.

Pedellen, som med livsvisdom og børnetække var den gode ånd overalt på skolen, men som kunne brumme i sin kælder, når der blev ødslet med tavlekridt, gulvklude eller andet materiale, men især hvis vi under leg var uheldige at »baldre« en rude af det dyre matte glas. Fotograferingen hos de professionelle blev i vid udstrækning benyttet til at forevige runde fødselsdage, amerikanerbesøg, bryllupper, selvejerhuset, forretninger o.m.a. Ved sådanne lejligheder troppede fotografen op med den store kasse, treben af solide trælisters - og mandshøjt, plader i tunge trækassetter - stillede op, rettede ind, fremtryllede et meterstort sort klæde til at dække apparat, hoved og skuldre, mens han krumbøjede sig bag apparatet, rakte snart den ene hånd eller den anden frem for at stille på linsen foran på

kassen, eller skruerne på trebensstilladset, for endelig med en graciøs bevægelse at kaste det sorte klæde fri af skuldrene, trække en lang rød gummilange endende i en gummibold frem og forsigtigt læggen den parat oven på kassen - rette på personerne i gruppen - tilbage, klappen med en af de store trækassetter bag apparatet, og det store øjeblik er kun afhængigt af, om solen kunne komme fri af en formørkende sky, hvis det foregik udendørs. Et tryk på gummibolden og på ny klappen med trækassetterne i rutineret mønster. En ny optagelse for at dette højtidelige øjeblik virkeligt kunne blive fastholdt i kassen uden nogen form for risiko som overbelysning, bevægelser eller fejl i pladerne.

Sideløbende med alt dette professionelle arbejde var der så de »sophisticerede«, som anskaffede sig amatørkameraet, først med præparerede glasplader. Jeg arvede et, men det var for besværligt for en lille dreng at bruge og omstændigt at gøre skudklart, da proceduren var omtrent som for den professionelles kasse, nedgjort til minustørrelse.

Men mor, som »gjorde« billederne med afløseren, sit AGFA-rullefilmsapparat med klap og udtræksbælg, var allerede kommet ind i en så moderne tid, at bl.a. boghandler Bruun-Møller solgte disse 6 x 9 film i ruller med 8 billeder. Også hos urmager og guldsmed Vald. Grunnet, som havde et reklame-blikskilt for AGFA-film vinkelret ud fra muren (huskes som et ideelt sneboldmål, når bagermester Sørensens guldkringle var passeret). At Grunnet, vidtfavnende og levende interesseret i sin samtid og dens udvikling, længst havde taget dette medium til sit hjerte, var såre naturligt. Han eksperimenterede også af interesse med kemikalierne til at fremkalde negativerne og senere fikse billederne, hjemskrev de forskellige følsomme papirer til at få aftrykkene på. Først var det vel som hobby og senere som en naturlig udnyttelse af de indvundne erfaringer. Det var i høj grad også vejrbestemt og årstidsbestemt, hvor hurtigt man kunne få sine billeder i hænde, for når fremkaldelse af filmen i mørkekammer og tørring i værkstedet var vel overstået fra dag til anden, blev filmen klippet op, hvert enkelt negativ lagt oven på et stykke lysfølsomt papir, klemt i en træramme med glasplade foran, grønt filt på træbagsiden, som med jernspænder kunne fastholde negativ og papir stramt og ubevægeligt mod hinanden og så ud i de sydvendte vinduer til bager Sørensens gård, i dag passagen Bagerstræde i Bagergården mellem Nørregade og Kvickly. Grunnet kunne så fortsætte arbejdet med urenes reparation, for var det gråvejrs eller vinterdage, skulle rammerne til eksponering ligge i vinduerne ret længe, hvorefter de kom i fremkalderbad, skylledes grundigt i vand og så over i fixerbadet, og tilsidst skylning i rindende vand i halve timer.

Endelig oprandt dagen, da billeder og negativer kunne hentes i forretningen. De lå i en blå kuvert, hvorpå der med sirlig skrift var navn, pris, fremkaldelse og antallet af aftryk, som var egnede til at kunne kopieres.